

Sygn. akt III KK 600/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Anna Kuras

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego,
w sprawie **T. K.**

uniewinnionego od popełnienia czynów z art. 291 § 1 k.k. i innych,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 18 grudnia 2019 r.

kasacji wniesionej przez prokuratora
od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 29 czerwca 2018 r., sygn. akt II Ka (...),
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W.
z dnia 22 marca 2018 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w części uniewinniającej T. K. od
popełnienia czynu zarzuczonego mu w pkt IV aktu oskarżenia, a
także w części uchylającej obowiązek naprawienia szkody na
rzecz pokrzywdzonego P. D. i w tym zakresie sprawę przekazuje
Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania w**

postępowaniu odwoławczym; w pozostałej części oddala kasację jako oczywiście bezzasadną.

UZASADNIENIE

T. K. został oskarżony o to, że:

„I. w dniu 8 listopada 2011 r. w W., w województwie (...), z parkingu osiedlowego przy ulicy D. po uprzednim pokonaniu w nieustalony sposób zabezpieczeń, zabrał w celu przywłaszczenia samochód marki V. nr rej. (...) wraz z zawartością w postaci narzędzi, odzieży, sprzętu radiowego, taksometru i szeregu dokumentów o łącznej wartości 25.000 złotych na szkodę T. F., po czym po dokonaniu demontażu tegoż pojazdu, pochodzące z niego mechanizmy do podnoszenia szyb i boczki wewnętrzne drzwi o wartości 2730 zł w okresie od 8 listopada 2011 r. do 20 listopada 2014 r. w O., gm. Ł. sprzedał D. W., tj. o czyn z art. 279 § 1 k.k.,

II. w nocy z 14 na 15 lipca 2014 r. w Z., w województwie mazowieckim, po uprzednim pokonaniu w nieustalony sposób zabezpieczeń, zabrał w celu przywłaszczenia samochód marki B. nr rej. (...) o wartości 30 000 zł. na szkodę M. B., po czym po dokonaniu demontażu tegoż pojazdu, pochodzące z niego części w postaci silnika, skrzyni biegów, 4 sztuk drzwi, pokrywy silnika, chłodnicy klimatyzacji, chłodnicy cieczy silnika, osłony tunelu środkowego, dwóch kurtyn bocznych - powietrznych i błotnika lewego przedniego o łącznej wartości 13 800 zł. w okresie od 15 lipca do 20 listopada 2014 r. w O. gm. Ł. sprzedał D. W., tj. o czyn z art. 279 § 1 k.k.,

III. w dniu 28 września 2014 r. w W., w województwie (...), w okolicach skrzyżowania ulic K. – T., po uprzednim pokonaniu w nieustalony sposób zabezpieczeń, zabrał w celu przywłaszczenia samochód marki T. nr rej. (...) wraz ze znajdującym się w nim laptopem marki S. o łącznej wartości 22500 złotych na szkodę M. N. i A. N., po czym po dokonaniu demontażu tegoż pojazdu, pochodzący z niego silnik o wartości 2400 zł w okresie od 28 września do 20 listopada 2014 r. w O., gm. Ł. sprzedał D. W., tj. o czyn z art. 279 § 1 kk,

IV. w dniu 3 października 2014 r. w S., w województwie (...), działając

wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, po uprzednim pokonaniu w nieustalony sposób zabezpieczeń, zabrał w celu przywłaszczenia samochód marki V. nr rej. (...) wraz z zawartością o łącznej wartości 15 000 złotych na szkodę P. D., po czym po dokonaniu demontażu tegoż pojazdu, pochodzące z niego części w postaci 4 sztuk drzwi, pokrywy bagażnika, przedniego i tylnego zderzaka i kompletu klamek o wartości 3175 zł. sprzedał w okresie od 3 października do 20 listopada 2014 r. w O., gm. Ł. D. W., tj. o czyn z art. 279 § 1 k.k.”.

Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 22 marca 2018 r., sygn. akt II K (...):

I. oskarżonego T. K. uznał za winnego tego, że:

- w ramach czynu z pkt I aktu oskarżenia w okresie od 8 listopada 2011 r. do 20 listopada 2014 r. w O., gm. Ł., pow. W., woj. (...) nabył w nieustalony sposób i od nieustalonej osoby pochodzące z kradzieży z włamaniem do samochodu marki V. nr rej. (...) stanowiącego własność T. F. przedmioty w postaci - mechanizmów do podnoszenia szyb i boczaków wewnętrznych drzwi o wartości 2.730 zł, które następnie sprzedał D. W., tj. czynu z art 291 § 1 k.k.,

- w ramach czynu z pkt II aktu oskarżenia od 15 lipca do 20 listopada 2014 r. w O., gm. Ł., pow. W., woj. (...) nabył w nieustalony sposób i od nieustalonej osoby pochodzące z kradzieży z włamaniem do samochodu marki B. nr rej. (...) stanowiącego własność M. B. przedmioty w postaci silnika, skrzyni biegów, 4 sztuk drzwi, pokrywy silnika, chłodnicy klimatyzacji, chłodnicy cieczy silnika, osłony tunelu środkowego, dwóch kurtyn bocznych - powietrznych i błotnika lewego przedniego o łącznej wartości 13.800 zł, które następnie sprzedał D. W., tj. czynu z art. 291 § 1 k.k.,

- w ramach czynu z pkt III aktu oskarżenia od 28 września do 20 listopada 2014 r. w O., gm. Ł., pow. W., woj. (...) nabył w nieustalony sposób i od nieustalonej osoby pochodzący z kradzieży z włamaniem do samochodu marki T. nr rej. (...) stanowiącego własność M. N. i A. N. przedmiot w postaci silnika o wartości 2.400 zł, który następnie sprzedał D. W., tj. czynu z art. 291 § 1 k.k.,

i przyjmując, że czyny te zostały popełnione w warunkach ciągu przestępstw, na podstawie art. 291 § 1 k.k. skazał go, wymierzając mu na mocy art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. karę 2 lat pozbawienia wolności;

II. oskarżonego T. K. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w pkt

IV aktu oskarżenia czynu i za to na podstawie art. 279 § 1 k.k. skazał go na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 91 § 2 k.k. orzeczone wobec oskarżonego jednostkowe kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył mu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności.

Od wyżej opisanego wyroku apelację złożył obrońca oskarżonego T. K. zaskarżając wyrok w całości. Na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. i art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- w zakresie czynu z pkt IV aktu oskarżenia:

1. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia, polegający na bezzasadnym uznaniu, że z faktu rzekomego prowadzenia przez oskarżonego pojazdu H. oraz niezatrzymania się do kontroli policji i porzucenia pojazdu, a także poruszania się za nim skradzionego samochodu V.1 wynika fakt udziału oskarżonego T. K. w kradzieży z włamaniem pojazdu V.1,

2. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. - poprzez dokonanie oceny wybiórczej, polegającej na przyznaniu przymiotu wiarygodności zeznaniom S. S.,

3. w konsekwencji powyższego błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia polegający na bezzasadnym przyjęciu, że oskarżony T. K. kierował samochodem H., którym nie zatrzymał się do kontroli i ostatecznie porzucił;

- w zakresie czynów z pkt I - III aktu oskarżenia:

1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. - poprzez dokonanie oceny sprzecznej z logiką i doświadczeniem życiowym, polegającej na przyznaniu wiary wyjaśnieniom oskarżonego D. W., w których wskazywał na fakt zakupu części pochodzących ze skradzionych pojazdów od T. K. ;

2. w konsekwencji powyższych naruszeń błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia, polegający na bezzasadnym przyjęciu, że oskarżony T. K. sprzedał D. W. części z pochodzących z kradzieży z włamaniem pojazdów.

Mając na uwadze podniesione zarzuty, w odrębnym piśmie procesowym,

na podstawie art. 437 § 1 i § 2 k.p.k. wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie T. K. od wszystkich zarzuconych mu czynów.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 29 czerwca 2018r., sygn. akt II Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oskarżonego T. K. uniewinnił od popełnienia czynów zarzuconych mu w pkt I - IV aktu oskarżenia, uchylił rozstrzygnięcie dotyczące obowiązku naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody; w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Od powyższego wyroku w całości kasację, na niekorzyść T. K., wywiódł prokurator zarzucając|:

„1. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu II instancji naruszenie przepisów postępowania - art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 399 § 1 k.p.k. a contrario - polegające na bezzasadnym przyjęciu, że dokonana przez Sąd Rejonowy w W. zmiana opisu i kwalifikacji prawnej czynów zabronionych przypisanych T. K. w pkt I - III aktu oskarżenia z art. 279 § 1 k.k. na art. 291 § 1 k.k. stanowi nieuprawnione wyjście poza granice oskarżenia, a co za tym idzie - rodzi bezwzględną przyczynę odwoławczą w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela, co w konsekwencji doprowadziło do niesłusznego uniewinnienia T. K. od popełnienia tych czynów, podczas gdy prawidłowa analiza ustaleń wynikających wprost z całości zebranego w sprawie materiału dowodowego, jak również - sposobu sformułowania wspomnianych zarzutów aktu oskarżenia, daje podstawy do kategorycznego stwierdzenia, iż rozstrzygnięcie Sądu I instancji w powyższym zakresie mieści się w granicach oskarżenia,

2. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu II instancji naruszenie przepisów postępowania - art. 7 kpk i art. 410 kpk - polegające na bezzasadnym i niesłusznym podzieleniu zarzutu apelacji obrońcy T. K. w zakresie czynu przypisanego oskarżonemu w punkcie IV aktu oskarżenia oraz dokonaniu oceny zgromadzonego w tym zakresie w sprawie materiału dowodowego w sposób dowolny, wybiórczy, z przekroczeniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, w szczególności - bez przeprowadzenia jakichkolwiek rozważań w przedmiocie możliwości przypisania oskarżonemu w granicach oskarżenia popełnienia czynu zabronionego

z art. 291 § 1 kk, co w konsekwencji doprowadziło do niezasadnego uniewinnienia T. K. od popełnienia tego czynu, mimo iż prawidłowa ocena zebranych dowodów prowadzić winna do podzielenia ustaleń poczynionych w tym zakresie przez Sąd Rejonowy w W. i do utrzymania w mocy zaskarżonego orzeczenia”.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w S.w części dotyczącej oskarżonego T. K. i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna jedynie częściowo.

Sąd Okręgowy w S., orzekając w postępowaniu odwoławczym, m. innymi na skutek apelacji obrońcy oskarżonego K. wniesionej na korzyść tego oskarżonego, nie uwzględnił podniesionych w niej zarzutów odnośnie do czynów zarzuconych mu w pkt. I – III aktu oskarżenia, w tym zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, tym samym ustalenia te akceptując a także akceptując ocenę prawną (jako przestępstwa paserstwa) jego działania.

Uznał jednak, że dokonana przez Sąd Rejonowy w W. w zaskarżonym apelacją wyroku zmiana opisu i kwalifikacji prawnej czynów zabronionych przypisanych T. K. w pkt I - III aktu oskarżenia polegająca na przypisaniu mu w miejsce zarzucanych kradzieży samochodów, przestępstw paserstwa części z tych samochodów pochodzących - stanowi wyjście poza granice oskarżenia, a co za tym idzie, rodzi wymagającą uwzględnienia z urzędu bezwzględną przyczynę odwoławczą w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela w rozumieniu przepisu z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., skutkującą koniecznością uniewinnienia T. K..

Wobec tego, na wstępie należy zauważyć, że zasadnie wskazano w uzasadnieniu kasacji, że Sąd odwoławczy, uniewinniając oskarżonego od czynów opisanych w pkt. I-III aktu oskarżenia, uczynił to z obrazą przepisów postępowania bowiem we wskazanym wyżej układzie procesowym należało uchylając zaskarżony wyrok Sądu I instancji – zgodnie z art. 414 § 1 k.p.k. i art. 437 § 1 i 2 k.p.k. - postępowanie w sprawie umorzyć. Dostrzeżenie takiego uchybienia – co do zasady- musiałoby prowadzić do uchylenia zaskarżonego, kasacją wniesioną na niekorzyść oskarżonego, wyroku Sądu Okręgowego w S. i to niezależnie od

tę, czy rację ma Prokurator Rejonowy w W. wywodząc w kasacji, że wadliwie Sąd ten uznał, że „czyny ujęte w pkt. 1 zaskarżonego apelacją wyroku opisują inne zdarzenia faktyczne niż czyny objęte opisami z pkt. I - III aktu oskarżenia” czyli nie jest pomiędzy nimi zachowana tożsamość czynu wymagana zasadą skargowości. W realiach tej sprawy nie prowadzi to jednak do takich konsekwencji procesowych, ponieważ ani Prokurator Rejonowy w W. (nie wnosząc apelacji na niekorzyść oskarżonego) ani Sąd Okręgowy w S. (orzekając jako odwoławczy) nie dostrzegli oczywistej wadliwości, czy inaczej dekompletacji znamion w opisie czynów przypisanych oskarżonemu K. w pkt. I wyroku Sądu Rejonowego w W..

Wszak Sąd Rejonowy w W. także przypisał temu oskarżonemu działanie polegające na tym, że w okresie od 8 listopada 2011 r. do 20 listopada 2014 r. w O., gm. Ł., pow. w, woj. (...) nabył w nieustalony sposób i od nieustalonej osoby pochodzące z kradzieży z włamaniem do samochodu marki V. nr rej. (...) stanowiącego własność T. F. przedmioty w postaci - mechanizmów do podnoszenia szyb i boczaków wewnętrznych drzwi o wartości 2.730 zł, które następnie sprzedał D. W.; że w okresie od 15 lipca do 20 listopada 2014 r. w O., gm. Ł., pow. w., woj. (...) nabył w nieustalony sposób i od nieustalonej osoby pochodzące z kradzieży z włamaniem do samochodu marki B. nr rej. (...) stanowiącego własność M. B. przedmioty w postaci silnika, skrzyni biegów, 4 sztuk drzwi, pokrywy silnika, chłodnicy klimatyzacji, chłodnicy cieczy silnika, osłony tunelu środkowego, dwóch kurtyn bocznych - powietrznych i błotnika lewego przedniego o łącznej wartości 13.800 zł, które następnie sprzedał D. W.; wreszcie, że w okresie od 28 września do 20 listopada 2014 r. w O., gm. Ł., pow. w., woj. (...) nabył w nieustalony sposób i od nieustalonej osoby pochodzący z kradzieży z włamaniem do samochodu marki T. nr rej. (...) stanowiącego własność M. N. i A. N. przedmiot w postaci silnika o wartości 2.400 zł, który następnie sprzedał temu samemu nabywcy, kwalifikując tak opisane działania jako wyczerpujące znamiona przestępstwa paserstwa umyślnego z art. 291 § 1 k.k.

Już więc na pierwszy rzut okiem widać, że przecież działanie polegające na nabyciu jakichś przedmiotów, nawet jeśli obiektywnie rzecz biorąc pochodziły z kradzieży i następnie sprzedaniu ich innej osobie nie jest jeszcze przestępstwem. Znamieniem od strony podmiotowej przestępstwa paserstwa umyślnego jest

bowiem świadomość i wola albo co najmniej godzenie się sprawcy, że rzecz została uzyskana za pomocą czynu zabronionego. Znamię to musi znaleźć się w opisie czynu przypisanego sprawcy jako przestępstwo paserstwa umyślnego. Powszechnie przyjmuje się w orzecznictwie i literaturze prawniczej, że dla przyjęcia odpowiedzialności za przestępstwo paserstwa umyślnego niezbędne jest zamieszczenie w opisie przypisanego czynu stwierdzenia wskazującego jednoznacznie, że oskarżony co najmniej zamiarem ewentualnym obejmował to, że np. nabywa rzecz uzyskaną za pomocą czynu zabronionego. W szczególności, w związku z istotą tego przestępstwa, nie jest wystarczające przyjęcie w opisie czynu, że oskarżony „w nieustalonym miejscu przyjął od nieustalonej osoby” jakąś rzecz, nawet jeśli rzeczywiście pochodzi ona np. z kradzieży. Tak zaś w przedmiotowej sprawie skonstruował opis przestępstw paserstwa przypisanych oskarżonemu K. Sąd Rejonowy w W.. To z kolei oznacza, że w wyroku tego Sądu brak jest w opisie tak przypisanych mu czynów istotnego znamienia strony podmiotowej co skutkuje, w realiach procesowych tej sprawy (brak zaskarżenia wyroku Sądu Rejonowego w W. na niekorzyść oskarżonego) niemożnością przypisania temu oskarżonemu odpowiedzialności karnej za te czyny a w konsekwencji koniecznością jego uniewinnienia. W takiej zaś sytuacji **uchylenie zaskarżonego wyroku jawiłoby się w sposób oczywisty jako zbyteczne**. Bowiem nawet, gdyby uznać podniesiony w pkt. 1 kasacji zarzut za zasadny (skądinąd, zważywszy na samą tylko argumentację przytoczoną w niej dla jego uzasadnienia wydaje się to wątpliwe, zwłaszcza gdy zważyć choćby na niemal trzyletni okres jaki dzieli czas w jakim miało dojść do sprzedaży rzeczy pochodzących z skradzionego samochodu i czas dokonania jego kradzieży) **to i tak, w toku ponownego rozpoznania sprawy, musiałoby dojść do uniewinnienia oskarżonego.**

Z tego więc powodu należało kasację oddalić w części objętej zarzutem podniesionym w pkt. 1 kasacji, tj. w zakresie dotyczącym uniewinnienia oskarżonego K. od popełnienia przestępstw przypisanych mu w pkt. I wyroku Sądu Rejonowego w W..

Kasacja jest natomiast zasadna w części objętej zarzutem podniesionym w pkt. 2 kasacji tj. w zakresie dotyczącym uniewinnienia tego oskarżonego od popełnienia

przestępstwa kradzieży opisanego w pkt. IV aktu oskarżenia.

Trzeba bowiem zauważyć, że jakkolwiek przytoczona dla jego uzasadnienia argumentacja wydaje się nie być przekonującą o tyle o ile zmierza do wykazania, iż zespół zebranych w sprawie dowodów pośrednich pozwala na zbudowanie dowodu poszlakowego pozwalającego przypisać oskarżonemu K. zabór w celu przywłaszczenia samochodu V., nr. rej. (...), dokonanego w dniu 3 października 2014 r. w S., to mimo wszystko zasadnie wskazuje na niewystarczająco wnikliwie w tym zakresie przeprowadzoną ocenę dowodów przez Sąd Okręgowy w S. jako odwoławczy, co było jego obowiązkiem w sytuacji, gdy dokonywał całkowicie odmiennych, od przyjętych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych. Przede wszystkim jednak Sąd ten miał obowiązek – na co wskazuje się także w kasacji – uznając, że niemożliwe jest wykazanie na podstawie zebranych w sprawie dowodów, że to oskarżony jest sprawcą zaboru tego samochodu – rozważyć możliwość przypisania mu przestępstwa paserstwa sprzedanych - w okresie od 3 października do 20 października w O. gm. Ł. – D. W. części pochodzących z jego rozbiórki. Tym bardziej, że miał świadomość istnienia linii orzeczniczej dopuszczającej możliwość przypisania sprawcy przestępstwa paserstwa, zamiast zarzucanej mu aktem oskarżenia np. kradzieży. Temu w tej sprawie nie stał na przeszkodzie kierunek zaskarżenia (na niekorzyść) wobec opisu czynu zarzuconego w pkt. IV aktu oskarżenia, przypisującego oskarżonemu także sprzedaż części z przedmiotowego samochodu (jako czynu następczego). Istotne znaczenie w tej mierze mieć może to, że w odniesieniu do części samochodowych pochodzących z przedmiotowego Passata sytuacja faktyczna była przynajmniej o tyle inna, w relacji do okoliczności sprzedaży części opisanych w pkt I i II aktu oskarżenia, iż czas kradzieży samochodu i czas sprzedaży pochodzących z niego części dzielił bardzo krótki okres czasu.

W tej sytuacji należało zaskarżony wyrok w części obejmującej uniewinnienie oskarżonego K. od czynu zarzuconego mu w pkt IV aktu oskarżenia uchylić i sprawę w tym zakresie przekazać Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ten weźmie pod rozważę, rozpoznając ponownie apelację obrońcy oskarżonego przedstawione powyżej uwagi a także

argumentację przedstawioną w uzasadnieniu kasacji.

Mając to wszystko na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.